

ΑΛΕΚΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Μυστικά, νότια του Χάρτη



 ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΜΥΣΤΙΚΑ,
ΝΟΤΙΑ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ



Σειρά: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΕΙΣ

ΑΛΕΚΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ, *Μυστικά, νότια του χάρτη*
Copyright © κειμένου: Αλέκα Ζωγράφου, 2013

Παραγωγή: ΜΙΝΩΑΣ Α.Ε.Ε.
1η έκδοση: Απρίλιος 2013

Σχεδιασμός εξωφύλλου – Σελιδοποίηση: Ιάκωβος Ψαρίδης
Επιμέλεια κειμένου: Κατερίνα Καπνίση
© Εικόνες εξωφύλλου: Getty Images

Copyright © για την παρούσα έκδοση:
Εκδόσεις ΜΙΝΩΑΣ
Τ.Θ. 504 88, 141 10 Ν. Ηράκλειο, ΑΘΗΝΑ
τηλ.: 210 27 11 222 – fax: 210 27 11 056
www.minoas.gr • e-mail: info@minoas.gr

ISBN 978-618-02-0046-1

ΑΛΕΚΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΜΥΣΤΙΚΑ,
ΝΟΤΙΑ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

Σε εκείνους που στάθηκαν η αφορμή
και σε κάποιους άλλους που έγιναν η αιτία
για να έχουν οι σκέψεις μου αφετηρία,
οι αναμνήσεις μου καταγωγή,
και τα καλοκαίρια μου προορισμό...
το Ρέθυμνο!

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Πώς σε ένα βιβλίο να χωρέσουν τόση ομορφιά, τόση παράδοση, τόση ιστορία; Θα ήταν απλώς αδύνατον, γι' αυτό και σίγουρα θα υπάρχουν παραλείψεις, είναι ωστόσο μια καλή αφορμή για ένα επόμενο βιβλίο...

Πάντως, είμαι απολύτως βέβαιη ότι στο Ρέθυμνο η ομορφιά, η παράδοση και η ιστορία βαδίζουν μαζί. Άλλοτε σεργιανίζουν από το Παλιό Λιμάνι και τη μεγάλη παραλία, άλλοτε περιπλανιούνται στα στενάκια της Παλιάς Πόλης, άλλοτε στέκονται ευλαβικά μπροστά από τους Τέσσερις Μάρτυρες και την Κυρία των Αγγέλων και άλλοτε πάλι ανηφορίζουν αγκαλιά στο Κάστρο της Φορτέτζας...

Αυτό δεν είναι κάτι που το λέω μόνο εγώ· το ξέρουν καλά και οι ντόπιοι και το διαπιστώνουν και όσοι επισκέπτονται το Ρέθυμνο για πρώτη φορά, όχι όμως

και για τελευταία... Γιατί, όπως λένε: «Το Ρέθυμνο ή το αγαπάς πολύ ή δεν το γνώρισες ακόμη...».

Θα ήθελα να ευχηθώ σε όλους εσάς να έχετε καλό ταξίδι και καλή διαμονή στο όμορφο Ρέθυμνο μέσα από τις σελίδες αυτού του βιβλίου.

Καλή ανάγνωση!

Αλέκα Ζωγράφου

Ευχαριστώ πολύ την Αθηνά Λυρώνη που με ιδιαίτερη αγάπη και φροντίδα επιμελήθηκε το βιβλίο μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οι αλλιώτικες διακοπές	13
Επιτέλους, Ρέθυμνο!	16
Στον δρόμο για το σπίτι	20
Νέες γνωριμίες	25
Παραξήγηση βραδιάτικα	31
Και πάλι φίλοι	39
Ο παράξενος τουρίστας	45
Στα στενάκια της Παλιάς Πόλης	58
Η αλήθεια του κύριου Μάρκου	64
Το μυστήριο ξεδιπλώνεται	73
Ώρα για δράση!	84
Η επιχείρηση ξεκινά	88
Καλωσορίσματα	97
Πρόσωπο με πρόσωπο	102
Γλεντώντας στο Ρέθυμνο	106

Το καλοκαίρι τελειώνει	111
Υπόσχεση για μια ζωή	114
Επιστροφή στην Αθήνα	120



ΟΙ ΑΛΛΙΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ

Χρόνια τώρα, κάθε καλοκαίρι κάνω διακοπές με την οικογένειά μου στην Κρήτη, στο χωριό του πατέρα μου, λίγο έξω από το Ρέθυμνο. Αρχές Αυγούστου, είναι πάντα όλα έτοιμα. Αποσκευές, σωσίβια, παιχνίδια. Αρχικά πρέπει να τα φορτώσουμε στο αυτοκίνητο και στη συνέχεια πρέπει να φορτώσουμε το αυτοκίνητο σε ένα από τα τεράστια καράβια που φεύγουν από Πειραιά για Κρήτη.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει πολύ κολύμπι, αρκετό φαγητό και ύπνο τα μεσημέρια. Συνηθισμένα πράγματα και λίγο κουραστικά. Αυτό το καλοκαίρι, όμως, το πρόγραμμα δε θα ήταν «συνηθισμένο». Μια αλλαγή στη δουλειά του πατέρα μου και λίγο και η οικονομική κρίση δε μας άφηναν περιθώριο για διακοπές, έστω και συνηθισμένες...

Όταν το άκουσα, αμέσως σκέφτηκα τη ζέστη του Αυγούστου, το αιρ κοντίσιον, τα τζιτζίκια που τρα-

γουδούν χωρίς νόημα και χωρίς σκοπό στα μπαλκόνια της Αθήνας και που, χωρίς να έχουν πού να σκαρφαλώσουν για να πουν ένα τραγούδι, στριμύχνονται στις γλάστρες και τις ζαρντινιέρες. Στην Κρήτη πάντως, τα τζιτζίκια τραγουδούν αλλιώς. Στην Αθήνα είναι απλώς παράφωνα. Το ίδιο συμβαίνει και με το καρπούζι. Στην Αθήνα είναι ένα φρούτο που προσπαθεί να σε δροσίσει, στην Κρήτη σου χαρίζει, χωρίς προσπάθεια, δροσιά και γεύση. Και πάει και με το τυρί και πάει και με το κολύμπι. Ναι, έτσι είναι.

Στην παραλία, κολλάω τη μουρίτσα μου σε μια μεγάλη φέτα και τρώω με όρεξη χωρίς να με νοιάζει αν θα λερώσω το τραπεζομάντιλο ή αν θα λερωθώ... Τόσο νερό έχει η θάλασσα! Θα ξεπλυθώ. Στην Αθήνα, όμως, αναγκάζομαι να το τρώω στο τραπέζι και προσεκτικά και με πιρουνάκι... Η μισή γεύση πάει χαμένη... Δεν το συζητώ! Τέτοιες σκέψεις στριφογύριζαν στο μυαλό μου και κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το συνηθισμένο γίνεται σημαντικό όταν με τη σειρά του έχει γίνει ζητούμενο.

Η απογοήτευσή μου δεν κράτησε για πολύ, παρά μόνο λίγες ώρες. Το βράδυ της ίδιας μέρας άκουσα τον μπαμπά να λέει στη μαμά:

— Καλύτερα η Αλεξάνδρα να κατέβει τον Αύγουστο και να μπορείς και εσύ να ψάχνεις για δουλειά με την ησυχία σου.

Επιτέλους, τα καλά δεν μπορούν να έρχονται

μόνα τους; Χρειάζονται και συνοδεία ενός κακού; Πάνω που άκουσα ή, καλύτερα, κρυφάκουσα ότι εμένα θα με στείλουν πακετάκι στο Ρέθυμνο, άκουσα ή, έστω, κρυφάκουσα ότι η μαμά έμεινε χωρίς δουλειά...

Εκείνο το βράδυ δεν κοιμήθηκα καθόλου, μόνο σκέψεις ανάμεικτες έκανα. Σαν φρουτοχυμός ανάμεικτος είχε γίνει το μυαλό μου, πορτοκάλι-ροδάκινο. Από τη μια, σκεφτόμουν τα ρούχα για τη βαλίτσα μου και ανυπομονούσα να μου ανακοινώσουν τις διακοπές μου και, από την άλλη, σκεφτόμουν τη μαμά μου να ψάχνει για δουλειά τρέχοντας από συνέντευξη σε συνέντευξη στα τσιμεντένια πεζοδρόμια στο κέντρο της Αθήνας... Ζέστη που βγάζουν τα άτιμα...

Ευτυχώς, το πρωί η μαμά μού ανακοίνωσε ότι στο τέλος της εβδομάδας θα ταξίδευα με τη θεία Μαίρη στην Κρήτη και εκεί θα με περίμεναν ο παππούς με τη γιαγιά.

— Αλεξάνδρα, θα μείνεις όλο τον Αύγουστο στο Ρέθυμνο στο σπίτι του παππού και της γιαγιάς. Θα είσαι φρόνιμη και υπάκουη, είσαι μεγάλη πια. Δε θα ήθελα να τους αναστατώσεις. Το Δεκαπενταύγουστο θα κατεβούμε κι εγώ με τον μπαμπά.

— Μείνε ήσυχη, θα είμαι φρόνιμη.

— Εντάξει. Πάρε ένα χαρτί να γράψεις όλα όσα θέλεις να έχεις μαζί σου και εγώ πάω να σου φέρω τη βαλίτσα από την αποθήκη. Όχι πολλά πράγματα, ε;

— Όχι πολλά...

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ, ΡΕΘΥΜΝΟ!

Ταξιδεύαμε νύχτα, και το πρωί, πολύ πρωί, φτάσαμε στο λιμάνι, στο Ρέθυμνο. Έτσι, κερδίσαμε τη μέρα, όπως έλεγε η θεία Μαίρη, εγώ όμως ήμουν διπλά κερδισμένη, γιατί είχα γλιτώσει την πολυλογία της...

Γύρω στις έξι το πρωί και ενώ σπρώξαμε και σπρωχτήκαμε στις σκάλες του πλοίου –ελληνικά πράγματα δηλαδή– πατήσαμε το πόδι μας στο λιμάνι.

Πρώτη φορά θα έκανα διακοπές στην πόλη του Ρεθύμνου και μάλιστα στην Παλιά Πόλη, και όχι στο χωριό. Μια περιέργεια την είχα...

– Αλεξάνδρα, περπάτα και μη χαζολογάς, είπε η θεία Μαίρη.

Περπατούσα και χασμουριόμουν μαζί, ενώ ο ήλιος με τύφλωνε και με ταλαιπωρούσε. Φτάσαμε στην πλατεία Αγνώστου Στρατιώτη. Η θεία Μαίρη κοντοστάθηκε και κάτι μουρμούρισε. Ώρα ήταν να μου πει ότι ξέχασε τον δρόμο...

— Είναι μακριά;
— Όχι πολύ, αλλά σκέφτομαι από πού είναι καλύτερα να πάμε για να γλιτώσουμε λίγο δρόμο, απάντησε η θεία Μαίρη.

— Από τους Τέσσερις;
— Μπα, από εκεί πηγαίνατε με τον μπαμπά σου γιατί αφήνατε το αυτοκίνητο στον κήπο.
— Ε, και; Πάμε από εκεί.

Έσυρα τη βαλίτσα μου, την κατέβασα προσεκτικά από το πεζοδρόμιο και περάσαμε απέναντι. Το πλακόστρωτο είναι ωραίο να το περπατάς πεζός, αλλά με βαλίτσα και μάλιστα παραφορτωμένη είναι ζόρικο.

Ανεβήκαμε τελικά από την Αρκαδίου. Μια ζέστη που είχαν τα στενά! Τι κι αν έκανα ζικ ζακ με τη βαλίτσα μου από τον ήλιο στη σκιά, η υγρασία σου έκοβε την ανάσα. Άρχισα να ξεφυσάω και να κάνω όσο πιο μεγάλα βήματα μπορούσα για να συντομεύσει ο δρόμος.

— Έλα, θα κόψουμε δεξιά από την Βάρδα Καλλέργη...

— Έλα και έλα, να δω πότε θα φτάσουμε.

Ευτυχώς τα καταστήματα δεν είχαν ανοίξει ακόμη και έτσι κοντοστεκόμουν στα πεζοδρόμια και άλλαζα χέρι στη βαλίτσα μου. Η μυρωδιά από τα μαγαζάκια με τα κρητικά προϊόντα σαν να είχε ποτίσει τα δρομάκια. Ρίγανη και μέλι, μπαχαρικά και πράσινο σαπούνι. Ευδιάκριτες μυρωδιές. Ατόφιες. Κρητικές.

Άλλο πράγμα... Εισέπνευσα βαθιά για να χωρέσω όλο αυτό το άρωμα στη μύτη μου και αναστέναξα βαθιά, γιατί είδα τη θεία Μαίρη που πάλι σαν κάτι να έψαχνε. Την επανέφερα στην πραγματικότητα.

— Ευθεία;

— Ε;

Τις ξέρω εγώ κάτι τέτοιες απαντήσεις... Δεν ήξερε και έκανε ότι δεν άκουσε για να κερδίσει χρόνο.

— Λέω, ευ-θεί-α;

Το άλφα πιο πολύ με κραυγή έμοιαζε, αλλά σκασίλα μου. Να μάθει να μην κάνει την κυρία «Ρώτα-με-να-σου-πω». Ήδη είχε κάνει δύο λάθη. Ήδη δύο!

— Ας πάμε όλο ευθεία να βγούμε στους Τέσσερις, που τόσο σου αρέσουν...

Α, την ψεύτρα! Για να καλύψει τα λάθη της, κοίτα τι σκαρφίστηκε... Έτοιμη ήμουν να απαντήσω, αλλά έλα που είχα δεσμευτεί να είμαι φρόνιμη και υπάκουη... Κάτι υποσχέσεις που δίνω ώρες ώρες...

Δεν απάντησα και έσυρα τη βαλίτσα μου ακόμα πιο δυνατά πάνω στο πλακόστρωτο. Τα αυτοκίνητα κινούνταν κάθετα μπροστά μας, άρα είχαμε σχεδόν φτάσει στους Τέσσερις Μάρτυρες. Είναι η τρίτη εκκλησία στο ίδιο σημείο. Η πρώτη εκκλησία χτίστηκε σε ένα περιβόλι που είχε παραχωρήσει ο Αρίφ Μπερισάκης. Δεν ολοκληρώθηκε όμως και αρκετά χρόνια μετά χτίστηκε στη θέση του δεύτερου ναός, που όμως αποδείχτηκε μικρός και έτσι, αργότερα, χτίστηκε ο ναός που υπάρχει σήμερα. Είναι τρίκλι-

τος με το κεντρικό κλίτος αφιερωμένο στους Τέσσε-
ρις Μάρτυρες, το νότιο στους Αγίους Δέκα, και το
βόρειο στους Σαράντα Μάρτυρες, ενώ στο υπόγειο
λειτουργεί το παρεκκλήσι του Αγίου Σάββα.

— Να σου δείξω πόσο καλά θυμάμαι το σπίτι της
γιαγιάς;

— Είμαι σίγουρη!

Έκανα τον σταυρό μου στους Τέσσερις. Μου
άρεσε πολύ αυτή η εκκλησία, αν και δεν είχα μπει
ποτέ μέσα... Και έκανα δεξιά στη Γερακάρη. Στα-
μάτησα με ύφος και της έδειξα την οδό Νικηφόρου
Φωκά.

— Πάμε!

ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

Νικηφόρου Φωκά ή Μακρύ Στενό είναι ο δρόμος που οδηγεί στη θάλασσα, ο δρόμος που οδηγεί και στο Κάστρο, στη Φορτέτζα. Και μακρύ και στενό δρομάκι. Αριστερά δεξιά σπίτια αλλιώςτικά, αλλά σε καμιά περίπτωση νησιώτικα. Ούτε μπλε, ούτε άσπρα. Γήινα χρώματα: Μπεζ, καφέ, σκούρο ροζ... Ξύλινες πόρτες, ημικυκλικές με μεγάλα μάνταλα, και παράθυρα με ξύλινα παντζούρια και χωρίς μπαλκόνια τα περισσότερα. Αυλές; Ναι, έχουν αυλές, όχι όλα, αλλά και το Μακρύ Στενό μια αυλή από μόνο του είναι... Αυτό που μου αρέσει περισσότερο είναι οι μπουκαμβίλιες. Τυλίγουν τους τοίχους και έτσι ακόμα και εκείνοι που είναι ξεθωριασμένοι, ακόμα και εκείνοι που είναι γκρεμισμένοι με τα χρόνια, δείχνουν ή, καλύτερα, είναι όμορφοι. Στα στενάκια κάθετα στον δρόμο υπάρχουν πιατάκια με νερό και φαγητό για τα γατάκια του Μακρύ Στενού. Φαγιάνες τις λένε.

Άλλα είναι απλώς περαστικά, άλλα είναι «κάτοικοι» της Νικηφόρου Φωκά.

Φτάσαμε στο πατρικό του πατέρα μου, το οποίο έχει αυλή. Γιασεμί τυλιγμένο στην αυλόπορτα και πλατύφυλλος βασιλικός στα περβάζια είναι εκείνα που θυμάμαι πάντα, αλλά και που μου γαργάλισαν τη μύτη. Η γιαγιά μου, που άκουσε τις βαλίτσες, βγήκε με ένα σάλτο από την κουζίνα και με γέλια και τσιρίδες μας καλωσόριζε στο σπίτι. Τη λένε Μαρία, αλλά όλοι στο Ρέθυμνο τη φωνάζουν κυρα-Μαρουσώ. Η καταγωγή της είναι από τον Κάστελλο. Είναι ένα πολύ μικρό χωριό που απέχει μόλις λίγα χιλιόμετρα από το Ρέθυμνο. Ορεινό θα το έλεγα. Πάντως, ακόμα και τον Αύγουστο που πηγαίνουμε στη γιορτή του Αγίου Φανούριου, κάνει ψύχρα. Η γιαγιά, μιλώντας μου πολλές φορές για το χωριό της, μου έχει πει ότι την περίοδο της ενετοκρατίας ήταν χωρισμένο σε δύο οικισμούς. Σήμερα σώζεται ένα μέρος της ακρόπολης, δύο σειρές τείχη και τρεις πύργοι, πιθανόν μεταγενέστερων ετών. Αυτό που μπορώ να πω με βεβαιότητα είναι ότι έχει υπέροχη θέα, φιλόξενους και καλοσυνάτους ανθρώπους και επιπλέον οι Καστελλιώτισσες είναι τέλειες μαγείρισσες.

Κάθε χρόνο στο πανηγύρι του Αγίου Φανούριου τους δίνω τα συγχαρητήριά μου. Στο προαύλιο της εκκλησίας έχουν τραπέζια γεμάτα φανουρόπιτες, παξιμαδάκια γλυκάνισου, αναψυκτικά, λουκουμάκια τριαντάφυλλο και παγωμένη ρακή. Μόλις τελειώσει

ο παπάς την αρτοκλασία και τη λειτουργία, μόλις μοιραστούν οι άρτοι, όλοι μπουκώνονται με τις πεντανόστιμες πίτες με την μπόλικη κανέλα και τις σταφιδούλες. Βέβαια, η γιορτή δε σταματάει εκεί αλλά συνεχίζεται... Κάθε οικογένεια με τους δικούς της φίλους και συγγενείς γεύονται αρνάκι αντικριστό, μυζηθρόπιτες, πατάτες οφτές και άφθονο κρασί. Πολύ μου αρέσει αυτό το αρνάκι και, όταν θέλω να πειράξω τη γιαγιά, της το λέω «αρνάκι απέναντι». Κόβουν το κρέας σε τέσσερα κομμάτια, αλατοπιπερώνουν και το περνούν σε σουβλές που τις τοποθετούν περιμετρικά στη φωτιά. Θέλει μπόλικη θράκα για να καλοψηθεί το κρέας, αλλά και για να «κρύψουν» τις πατάτες, γιατί μόνο έτσι γίνονται οφτές...

—Σας έχω έτοιμο πρωινό. Είστε κουρασμένες. Ελάτε, και μας έδειξε το τραπέζι κάτω από το αγιόκλημα.

Η αλήθεια είναι ότι κάτι το ιώδιο, κάτι το πρωινό ξύπνημα στο καράβι, το στομάχι μου χόρευε πεντοζάλι¹. Ο παππούς έλειπε για ψώνια, άρα είχαμε καιρό για τον δεύτερο γύρο συγκίνησης... Τον παππού μου τον λένε Στέλιο και κατάγεται από τους Αρμένους. Βρίσκονται νότια του Ρεθύμνου, κοντά στον δρόμο που οδηγεί στη νότια ακτή της Κρήτης και λίγο πριν από το χωριό της γιαγιάς Μαρουσώς. Στο βόρειο μέρος του χωριού υπάρχει το βελανιδόδασος με

1. Κρητικός χορός, ιδιαίτερα γρήγορος.

την ονομασία Πρινοκέφαλο, όπου ανακαλύφθηκε η μεγαλύτερη νεκρόπολη της Υστερομινωικής περιόδου. Το όνομα του χωριού οφείλεται στους Αρμένιους στρατιώτες, που μαζί με τον Νικηφόρο Φωκά, έφτασαν στο χωριό για να απελευθερώσουν την Κρήτη και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή.

Προς το παρόν, αυτό που είχε μεγαλύτερο ενδιαφέρον, ήταν μάλλον το κρητικό πρωινό. Το υφαντό τραπεζομάντιλο σε κεραμιδί χρώμα γέμισε γεύσεις και μυρωδιές. Πίτες σφακιανές με θυμαρίσιο μέλι, φρέσκο γάλα, σύκα, γλυκιά μυζήθρα και κουλουράκια της γιαγιάς. Αυτά δεν ξέρω πώς τα λένε, αλλά ξέρω ότι είναι τα πιο νόστιμα. Πάντως, έχουν από πάνω σουσάμι.

Η πρώτη μέρα κύλησε απλά και λίγο... αδιάφορα. Κάποιοι συγγενείς ήρθαν στο τραπέζι του καλωσορίσματος και όλοι μαζί απολαύσαμε τους χοχλιούς γιαχνάκι με κολοκύθια και πατάτες. Τα σαλιγκάρια στην Κρήτη τα λένε χοχλιούς, και τα μικρά, χοχλιδάκια. Πεντανόστιμα, μα και ζόρικα, για να τα βγάλεις από το κέλυφος, αλλά ευτυχώς έχω χρόνια εκπαίδευτεί. Οι πολλοί πεπειραμένοι τα χτυπούν στο κέντρο με το πιρούνι και βάζοντας μέσα το ένα δόντι του πιρουνιού, σπρώχνουν προς τα έξω το μεζεδάκι. Οι λιγότερο πεπειραμένοι το γυρίζουν ανάποδα, βάζουν μέσα το ακρινό δόντι του πιρουνιού και με δύναμη το τραβούν προς τα πάνω. Έτσι βγαίνει όλο το μεζεδάκι. Αμέ! Αυτό τον τρόπο ακολουθώ και εγώ.

Το απόγευμα, ήρθαν κάποιοι φίλοι για καφεδάκι και πατουδάκια² με μπόλικη άχνη, που είχε ετοιμάσει η γιαγιά, και το βράδυ, φαγητό στο Παλιό Λιμάνι με τη θεία Μαίρη και τη θεία Πανωραία...

2. Είδος γλυκίσματος με ξηρούς καρπούς, σταφίδες και ζυμάρι.

ΝΕΕΣ ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ

Την άλλη μέρα το πρωί ξύπνησα από τις φωνές μιας παρέας παιδιών που έπαιζαν με ένα τενεκεδένιο κουτάκι αναψυκτικού. Όταν ρώτησα τη γιαγιά και τον παππού ποια είναι τα παιδιά, μου απάντησαν ότι έμεναν ακριβώς απέναντι. Ήταν τα εγγόνια της κυρίας Πελαγίας. Ντόπια, Ρεθυμνιωτάκια και «απάλευτα», έτσι είπε η γιαγιά. Μάλλον ζωηρά εννοούσε, μάλλον...

— Θέλεις να τους πω να κάνετε παρέα; με ρώτησε η θεία Μαίρη.

— Θέλω, απάντησα, αλλά από μέσα μου ένιωθα ότι ήταν σαν να παρακαλούσα.

Αλλά και από την άλλη, πώς θα περνούσα τις διακοπές μου; Η θεία Μαίρη όλο με φίλες της θα έβγαине, όλο ηλιοθεραπεία θα έκανε και στη θάλασσα θα έμπαινα και θα έβγαينا με το ρολόι. Άσε και εκείνα τα μεσημέρια που θα έκλειναν τα παντζούρια για

δροσιά και ενώ όλοι θα απολάμβαναν τον μεσημεριανό ύπνο, η μόνη που θα γινόμουν φάντασμα στο απομεσήμερο θα ήμουν εγώ... Α, πα πα. Προτίμησα λοιπόν να ρίξω τον εγωισμό μου και να κάνω παρέα με τα εγγόνια της κυρίας Πελαγίας, της απέναντι.

Λίγο αργότερα και μόλις η θεία Μαίρη έκανε τις απαραίτητες συστάσεις, τα παιδιά σταμάτησαν το τρεχαλητό και στάθηκαν έξω από την πόρτα.

— Ε, εσύ είσαι η Αλεξάνδρα; ρώτησε ένα ψηλόλιγνο κορίτσι με ξανθά μαλλιά.

— Ναι.

— Έλα, έλα να κάνουμε παρέα. Εμένα με λένε Κατερίνα. Είμαστε όλοι από την Παλιά Πόλη και θα πάμε στην πέμπτη δημοτικού, εκτός από τον Μανώλη και τον Σήφη. Αυτοί θα πάνε στην έκτη. Εσύ;

— Εγώ θα πάω στην πέμπτη δημοτικού.

— Θα περάσουμε πολύ όμορφα, θα δεις. Σε έχω ξαναδεί και άλλες φορές, αλλά φέτος που θα μείνεις εδώ, θα περάσουμε πολύ ωραία.

— Μακάρι...

— Τι μακάρι! Σίγουρη να είσαι. Πάμε να σου γνωρίσω και τους υπόλοιπους.

— Γεια!

— Γεια σου, Αλεξάνδρα!

Ούτε πρόβα να είχαν κάνει, σαν χορωδία... Αμέσως η Κατερίνα ξεκίνησε τις συστάσεις.

— Λοιπόν, ο Νικόλας, η Σαντίπε, ο Μανώλης, ο Σήφης.

Χαμογέλασα και έψαξα να βρω το βλέμμα της Κατερίνας. Μόνο εκείνη θα με βοηθούσε στην αμηχανία μου. Ο Νικόλας σταμάτησε τη σκέψη μου.

— Πάμε στη Φορτέτζα;

Τέσσερα ναι, μια δική μου σιωπή και ένα όχι. Αυτή ήταν η ψηφοφορία, όσο για το όχι, και με κλειστά μάτια θα έλεγα ότι ήταν του Μανώλη. Τον είδα εγώ αμέσως. Δεν πολυχάρηκε για τη γνωριμία, λες και θα με κουβαλούσε στην πλάτη του. Α, πα πα, αγενής...

— Έχεις ανέβει στη Φορτέτζα; με ρώτησε η Σαντίπε, ένα πολύ όμορφο κορίτσι με γαλάζια μάτια και κατάξανθα μαλλιά.

— Όχι, αλλά την έχω δει φωτισμένη από μακριά...

— Από κοντά είναι πολύ όμορφα. Πάμε! Θα κουραστούμε λίγο, αλλά αξίζει τον κόπο.

— Έχεις δοκιμάσει τυρόπιτα από τον φούρνο του Σπανουδάκη; με ρώτησε ο Σήφης.

— Έχω ακούσει ότι είναι τέλειες.

— Δε σε ρώτησε αν έχεις ακούσει. Αν έχεις δοκιμάσει, βιάστηκε να πει την κακία του ο Μανώλης.

Δεν του απάντησα. Γύρισα προς τη μεριά του Σήφη και του είπα ότι πάντα χάζευα τη μικρή βιτρινούλα του φούρνου. Στολισμένη με μεγάλα ταψιά από σπανακόπιτα, τυρόπιτα, μικρά τσουρεκάκια, εφτάζυμα και κουλούρες ξομπλιαστές³.

3. Κουλούρες που από πάνω είναι διακοσμημένες με σχέδια από ζυμάρι, τα οποία ονομάζονται ξόμπλια, δηλαδή στολίδια.

— Πάμε να πάρουμε τυρόπιτες και νερά για να ανέβουμε στο κάστρο, φώναξε η Κατερίνα, που δεν είχε σταματήσει να αγριοκοιτάζει τον Μανώλη για το φέρσιμό του.

Διάλεξα ένα κομμάτι στριφτή σπανακόπιτα και έβγαλα από τη βερμούδα μου δύο ευρώ για να πληρώσω.

— Άσε, κράτα τα λεφτά σου, κερνάς άλλη φορά, είπε ο Νικόλας και μου έδωσε μια χαρτοπετσέτα.

— Ευχαριστώ, αλλά αύριο εγώ, εντάξει;

— Εντάξει.

Προχωρήσαμε όλο ευθεία, διασχίσαμε τη Μελισσινού και ανεβήκαμε την Κατεχάκη. Δεξιά βρίσκεται το Αρχαιολογικό Μουσείο και αριστερά η κεντρική πύλη του κάστρου. Φάγαμε τις σπανακοτυρόπιτες σε ένα φαρδύ σκαλοπάτι με μπόλικο ίσκιο και συνεχίσαμε ευθεία. Μπροστά μας, η θάλασσα.

Τελικά, είναι μεγάλη κουβέντα αυτό που λένε πάντα με καμάρι οι Κρητικοί: «Η Κρήτη είναι ένας ελεύθερος τόπος για ελεύθερους ανθρώπους».

Την αίσθηση της ελευθερίας σου δημιουργεί κάθε της κομμάτι, αλλά μόλις σταθείς εκεί, κάτω από το κάστρο, και από ύψος κοιτάξεις τα δύο γαλάζια, θάλασσα και ουρανό, που γίνονται ένα, μόνο χαρά και ελευθερία μπορείς να νιώσεις. Κοιτώντας τον ορίζοντα, ένιωσα την καρδιά μου να χτυπάει δυνατά, ενώ τα πόδια μου δε με κρατούσαν. Σαν να είχα τρέξει σε αγώνα και είχα κουραστεί, αλλά πριν κουραστώ, είχα

φροντίσει να νικήσω. Και η νίκη το ίδιο συναίσθημα σου δημιουργεί. Χαρά! Τα ίδια συμπτώματα έχει: λίγες κομμάρες και αρκετή ταχυκαρδία. Χαλάλι!

— Τελικά, θα μπορούμε στο Κάστρο; ρώτησε ο Μανώλης.

Κάναμε στροφή και ανεβήκαμε τα βραχάκια. Η στροφή ήταν η απάντησή μας σε εκείνον.

Το Φρούριο ή βενετσιάνικο κάστρο, όπως ονομάζεται, έχει καταγραφεί στην ιστορία ως το μεγαλύτερο που κατασκευάστηκε ποτέ και ο τρόπος που έχει χτιστεί προβλέπει το να μπορεί να προσφέρει καταφύγιο σε όλο το Ρέθυμνο.

Ο παππούς μου μου είχε πει ότι όταν ο κουρσάρος των ακτών της Αλγερίας Χαΐρ αντ Ντιν, γνωστός ως Μπαρμπαρόσα, επιτέθηκε στο νησί για να το κουρσέψει, οι Ενετοί φοβήθηκαν και αποφάσισαν να οχυρώσουν το Ρέθυμνο. Έχτισαν γύρω από την πόλη ένα τείχος, αλλά την πλευρά προς τη θάλασσα την άφησαν αφύλαχτη, έτσι λοιπόν, σε δεύτερη επίθεση, ο πειρατής Ολούτζ Αλή κατάφερε εύκολα να το κουρσέψει. Οι Ενετοί κατάλαβαν το λάθος τους και τότε με πρωτοβουλία του Ρετούρη⁴ Αλβίζε Λάβντο και με πρωτομάστορα τον Σκορδίλη χτίστηκε η Φορτέτζα.

Περιπλανηθήκαμε πολλή ώρα μέσα στο κάστρο. Πρώτα, επισκεφθήκαμε την αποθήκη πυροβολικού

4. Ρέκτορας=διοικητής

που λειτουργεί σαν εκθεσιακός χώρος. Στη συνέχεια, το τζαμί, που ενώ αρχικά ήταν εκκλησία αφιερωμένη στον άγιο Νικόλαο, ο Ιμπραήμ Χαν τη μετέτρεψε σε τζαμί. Πρόκειται για ένα τετράγωνο κτίσμα με τρούλο. Σήμερα, σώζεται η βάση του μιναρέ και το μιχράμπ⁵.

Στο κάστρο υπάρχουν ακόμα δύο εκκλησίες, της Αγίας Αικατερίνης και του Αγίου Θεοδώρου του Τριχινά. Σταματήσαμε, προσκυνήσαμε με ευλάβεια και ανάψαμε κεράκια.

Διαβάστε τη συνέχεια στο βιβλίο.

5. Υπάρχει σε κάθε τζαμί. Στην ουσία είναι μια κόγχη που υποδεικνύει τη θέση της Μέκκας και βάσει αυτής οι μουσουλμάνοι εντοπίζουν προς ποια κατεύθυνση θα προσευχηθούν.

Μυστικά, νότια του Χάρτη

Αυτό το καλοκαίρι θα είναι διαφορετικό για την Αλεξάνδρα. Αυτή τη φορά οι διακοπές της στο Ρέθυμνο θα είναι... αλλιώτικες.

Στις ατελείωτες βόλτες τους στα στενά της Παλιάς Πόλης η Αλεξάνδρα μαζί με τους νέους της φίλους συναντούν έναν παράξενο τουρίστα που μοιάζει να κρύβει κάτι και τελικά έρχονται αντιμέτωποι με ένα τρομερό σχέδιο που πρέπει να αποτρέψουν πριν να είναι πολύ αργά.

**Μπορεί μια παρέα παιδιών
να δώσει από μόνη της τη λύση;**

**Έχουν αποκρυπτογραφήσει σωστά
τον χάρτη του ύποπτου τουρίστα για να φέρουν
στο φως τα μυστικά του;**

Θέμα: Ταξίδια στην Ελλάδα – ΡΕΘΥΜΝΟ

www.minoas.gr

